

ÚHEL POHLEDU

# Vzít populistům vítr z plachet

Jak dostat znevýhodněné děti do školy? Jediné, co na jejich nezodpovědné rodiče zabírá, jsou peníze

JIŘÍ KOZELKA

vysokoškolský profesor  
působící v Paříži  
a v Brně



V novinách se současně dočítáme, že u nás ještě v roce 2020 žijí rodiče, kteří neposlávají své děti do školy, a že s tím ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová chce něco dělat. Sám příběhy o žácích, kteří nechodí do školy, slyším od manželky, jež učí na základní škole. Ne někde v pohraničí, ale v Praze-Dejvicích. Jeden takový žák měl v minulém pololetí 238 zameškaných hodin navzdory domlouvání rodičům, snahám sociálních pracovníků a různým zoufalým opatřením a zdá se, že nakonec ukončí „povinnou školní docházku“, aniž by byl kdy do školy pořádně docházel. Uprostřed hlavního města nám tak vyrůstá malý analfabet a povaleč, jemuž naše společnost dává jasně najevo, že veškerá její pravidla lze s úspěchem ignorovat a že i tak je možné si žít docela v pohodě a bez námahy. Tento mladík, jednou plnoletý, bude moci chodit k volbám a volit prezidenta.

Při pomýšlení na důsledky účasti lidí z podobných rodin u voleb mě občas napadlo, zda by se volební právo nemělo vázat na podmínku, že naše děti řádně chodí do školy. Rychle jsem si vždy ale uvědomil, že volební lístek takovým voličům asi může být ukradený. V uvedeném případě všechny snahy domluvit rodičům či žákovi samotnému po dobrém či po zlém vykážaly nulový výsledek. Co tedy s tím? Myslím, že Jana Maláčová zcela logicky usoudila, že jediné, co by mohlo na nezodpovědné rodiče zabrat, jsou peníze. Chcete sociální dávky? Postarejte se alespoň, aby vaše děti chodily do školy.

## Bez práce nejsou koláče

Marek Hudema ve svém komentáři *Na úkor dětí* (LN 11. února) tvrdí, že ministryně hodlá znevýhodněné děti ještě více znevýhodnit. Nikoliv. Pan Hudema zřejmě nepochopil, že základní znevýhodnění takových dětí spočívá v tom, že se narodily nemoudrým rodičům.

Postarat se o to, aby potomci nemoudrých rodičů byli méně nemoudří, je ale možné jen tak, že je přinutíme k tomu, aby dostali lepší vzdělání, než měli jejich rodiče. Říkám důrazně „přinutíme“, což přívržence volně



Proč nechávají Tomia Okamuru, aby upozorňoval, že „znevýhodnění“ občané často nerespektují zákony? píše Jiří Kozelka na adresu českých politiků. Kdyby prý byli upřímní, byli by vzali populistům vítr z plachet. Snímek z Ostravy je z kampaně před komunálními volbami 2018. FOTO ČTK

výchovy jistě bude pobuřovat, ale kluk nebo holka, jehož nebo jejíž táta je lempl, se dobrovolně učit nebude, to je přece každému jasné.

Paní Maláčová nejedná tedy „na úkor dětí“, ale snaží se naopak dětem k jejich vlastním prospěchům ukázat, že pravidla se vyplatí respektovat a že bez práce nejsou koláče. A přitom doufá, že učitelé děti ve škole také nenápadně naučí myslet. K čemuž mimochodem víc než všechny ostatní předměty vede matematika, ta nemá za úkol pouze žáky naučit nějakým vzorcům, jak se někteří pedagogičtí filozofové domnívají.

## Populisté jsou produktem pokrytectví

Podle Marka Hudemy ministryně Maláčová „zapomíná, že parketu exemplární přísnosti na chudé a znevýhodněné už má zabranou SPD Tomia Okamury“. Kdo ale způsobil, že česká SPD, francouzský Rassemblement

V ministryni Maláčové konečně vidíme političku, která se rozhodla nejen původ sociálních problémů identifikovat, ale také tyto problémy řešit

”

National či německá AfD si mohly tak rozsáhlé parkety zabrat a získat tolik voličů? Byly to tradiční strany, jež v návalu politické korektnosti odmítaly vidět problémy, které obyvatele trápí. Proč čekali francouzští a němečtí politici tak dlouho, než začali přiznávat, že přistěhovalci v jejich společ-

nosti působí problémy a rozdmýchávají náboženské konflikty, o nichž si Evropané mysleli, že už jsou za nimi?

A proč nechávají čeští politici Tomia Okamuru, aby upozorňoval, že „znevýhodnění“ občané často nerespektují zákony? Kdyby byli upřímní a tyto problémy nezametal systematicky pod stůl, byli by vzali populistům vítr z plachet dřívě, než by si tito politici vůbec mohli nějaké plachty roztáhnout.

Mám chuť jásat, že v ministryni Maláčové konečně vidíme na naší jinak dost smutné politické scéně sociálnědemokratickou političku, která se argumentací odklání od levicových demagogů a která se rozhodla nejen původ sociálních problémů identifikovat, ale také tyto problémy řešit navzdory rozšířenému politicky korektnímu pokrytectví. Doufám, že ji její elán neopustí, a přeji jí pevné nervy při prosazování svého plánu.

DISKUSE

# Smutné a znepokojivé výročí

VÁCLAV

HOŘEJŠÍ

molekulární imunolog



Dnes vzpomínáme nejen tragického výročí komunistického převratu v roce 1948, ale také výročí sebeupálení Jana Zajíce, který 25. února 1969 následoval jako „pochodeň č. 2“ Jana Palacha. Obě tyto události vždy vzbuzovaly mimořádné emoce. V té době jsem byl studentem prvního ročníku přírodovědecké fakulty a onu smutnou dobu si velmi živě pamatuji. Nějakou dobu jsme tehdy věřili, že tento Palachův a Zajícův čin skutečně dokážou probudit národ, který začal upadat do zoufalé apatie, že dokážou pohnout našimi tehdejšími politiky, kteří stále více opouštěli ideály pražského jara. Nic z toho se nestalo; tyto tragédie možná spíš větší veřejnosti vyděsily, a přispěly tak

k ještě rychlejší rezignaci („ať už je konečně pokoj, ať už nikdo nic takového neopakuje...“).

Od prvních chvil až do dneška přetrvávají diskuse o tom, jestli to byly akty hrdinského odporu, či spíše zoufalství, jestli je něco takového (demonstrativní sebevražda na podporu ušlechtilého cíle) například z hlediska křesťanské etiky ospravedlnitelné.

Před několika lety jsem slyšel na toto téma působivě kázání Tomáše Halíka. Ten dokazoval, že tyto činy nebyly sebevraždou, pohrdnutím životem, ale heroickou obětí pro druhé. Příkladně ke křesťanským mučedníkům, ba k oběti samotného Ježíše Krista. Kazatel ostře odsuzoval postoje některých tehdejších církevních představitelů, kteří je hodnotili nesouhlasně jako z křesťanského hlediska morálně nepřijatelné. Řekl cosi v tom smyslu, že „mnozí lidé, když byli v následujících letech vystaveni nejruznějším tlakům a svodům komunistické moci, si vzpomněli na Jana Pala-

cha a řekli si – já se zakřivit nemohu, už kvůli němu ne“.

Ano, to je pravda... Je také pravda, že vzpomínka na Jana Palacha roznítila památný týden demonstrací na Václavském náměstí před třiceti lety (na který si také jako přímý účastník živě vzpomínám).

Tváří v tvář takovému naprosto výjimečnému činu je hrozně těžké k němu říkat něco kritického. Přesto to s těžkým srdcem udělám.

## Palach a Zajíc? Hlavně si je neberme za vzor

Myslím, že všichni, kdo vyzdvihují Palachův a Zajícův čin jako akt sebeobětování pro nás ostatní, něco velmi důležitého ignorují.

To něco je strašlivé utrpení, které oba Janové způsobili svým rodičům a ostatním blízkým, kteří je milovali. A také to, že inspirovali několik dalších následovatelů. Každý z nich způsobil opět nesmírný žal a utrpení svým blízkým.

Srovnání takových demonstrativních sebevražd, jakkoli vedených těmi nejušlechtilějšími pohnutkami, například s hrdiny, respektive mučedníky, kteří položili svůj život za velké myšlenky a ideály, je podle mého názoru nesprávné – tito lidé nezemřeli vlastní rukou, ale rukama nepřátel těch vznešených ideálů. To samozřejmě platí i o samotném Ježíši Kristu. Jsem na rozdíl od Tomáše Halíka přesvědčen, že ten by s něčím takovým rozhodně nesouhlasil.

Když sleduji v médiích rozhovory věnované těmto smutným výročím, je pro mě často až nesnesitelné slyšet fráze o tom, jakým morálním vzorem by Jan Palach a Jan Zajíc měli být pro dnešní generace.

Ne! Děším se toho, že takovému řeči vezme nějaký mladík vážně a podobným způsobem bude protestovat třeba proti Zemanovi a Babišovi.

K těmto tragickým výročím by se spíše hodilo smutné ticho než často falešný mediální halas.

DISKUSE

## Může-li být teror pravicový, proč ne také islámský?

ZBYNĚK PETRÁČEK

Kriminalisticky vzato, není na hromadné vraždě z německého Hanau už moc co řešit. Totožnost pachatele byla známa hned. Už 12 hodin po činu jste mohli zjistit na webu jeho jméno (Tobias Rathjen), fotografii, základní informace i myšlenkové zázemí. A protože pachatel vzápětí po vraždě devíti lidí na místech, kde se scházejí ti s „migračním pozadím“, zastřelil doma i svou matku a sebe, policie pátrá spíš už jen po tom, zda – a s kým – před činem komunikoval.

Můžeme brát za prakticky jisté, že vrah byl člověk ražený paranoií, xenofobními a rasistickými postoji, že patřil do šuplíku, který se označuje za extremistickou pravici (ačkoliv v ní zřejmě nebyl organizován). Tedy do téhož šuplíku jako norský Breivik, australský Tarrant či německý Balliet, pachatel podzimního střelení u synagogy v Halle. To jsou indicie či přímo fakta, která lze těžko zpochybnit nebo vyvrátit. Ale má se paušálně hovořit o „pravicovém teroru v Německu“? To už je složitější.

Nahlédnete-li do médií u souseď, všude narazíte na slova „pravcový teror v Německu“. Již ráno po vraždě je použila Saskia Eskenová, spolupředsedkyně sociálních demokratů. A i když člověk chápe, že špičky tradiční levice dělají, co mohou, aby stranu vytáhly z propasti voličské nepřítelny (v neděli už SPD vyhrála volby v Hamburku), nad tím výrazem se pozastaví. Bývalo zvykem mluvit o levici a pravici jako o stranách sázajících buď na společenskou solidaritu, nebo na svobodu jednotlivce. Nebo mluvit o krajní levici a krajní pravici. Třeba o krajně levicových teroristech RAF či krajně pravicových neonacistech. Leč poslední roky přinesly novinku: výraz pravicový (*rechts*) v sobě zahrnuje bez upřesňujících přívlastků vše, co dříve spadalo do šuplíků krajní či extrémní.

Je tu jistě námitka. Výraz *rechts* (*Rechte*) teď znamená spíše pravičácký (pravičáci) než pravicový, což se už ví. Ale jsou i protinámitky. Fakt, že se orwellowsky posunul význam slov, neznamená, že se na to nemá poukazovat. Ale hlavně: Proč to nefunguje reciprocně? Proč i výraz levice (*links*, *Linke*) neoznačuje ty, před nimiž si slušný člověk odplivne? Inu proto, že tak se jmenuje postkomunistická strana, s níž SPD a Zelení vytvářejí zemské vlády (možná už brzy i spolkovou).

## Je-li toto extrém, co zbývá?

Úhrnem. Tobias Rathjen zcela určitě byl xenofob, rasista i krajní pravičák. Ale opravňuje to hovořit o „pravicovém teroru“ jako o něčem, co je pravici vlastní? Celé to člověku dojde, až když zabrousí do debaty na německé pokrokové levici, zda vůbec existuje politický střed. Šíří se postoj, že dělení na pravici a levici mělo smysl ještě tak za Francouzské revoluce, a že dnes je politický střed už jen mýtem. Dává to smysl: extrém se označí za pravici, teror za genericky pravicový – a zkuste pak tvrdit, že jste pro umírněný střed mezi terorem a neterorem.

Člověk si ale uvědomí i jinou věc. Po útocích džihádistů byly rázně odmítány výrazy jako „islámský teror“. Takže když se teď oficiálně mluví o „pravicovém teroru“ bez rozlišení, neuzrál čas i na jinou změnu? Třeba na to, aby se přestalo rozlišovat mezi „islámským“ či „džihádistickým“ terorem a mluvílo se prostě o teroru islámském?